

О. Б. Саліхова,

доктор економічних наук,

провідний науковий співробітник,

Державна установа "Інститут економіки та прогнозування НАН України",

E-mail: salikhova_elena@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7669-6601>;**О. В. Крехівський,**

кандидат фізико-математичних наук,

старший референт,

Секретаріат Кабінету Міністрів України,

E-mail: o.krehivskiy@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4793-851X>

Адресний підхід у реалізації державної промислової політики України в умовах зростаючої залежності від імпорту

Досліджено світову практику застосування адресного підходу у реалізації державної інноваційно-промислової політики. Показано, що на такий підхід тривалий час спирається уряд Китаю, здійснюючи сертифікацію високотехнологічних підприємств. Виявлено критерії, за якими ідентифікують високотехнологічні підприємства Китаю. Встановлено, що компанії, які отримали сертифікат, мають низку переваг від держави, зокрема: пільговий режим з податку на прибуток; звільнення від податку на прибуток кваліфікованого доходу від трансферу технологій або зменшення цього податку; прискорена амортизація основних засобів; пріоритет при отриманні дозволу на офісні та промислові землі; субсидії на оплату оренди; подовження періоду перенесення збитків підприємства; пріоритет при отриманні допомоги з державних фондів підтримки на всіх рівнях. Показано, що уряд Китаю, аби зупинити розповсюдження епідемії COVID-19 та загальмувати стрімке падіння промисловості, також використав адресний підхід, поклавши на Національну комісію з розвитку та реформ і Міністерство промисловості та інформаційних технологій обов'язки сформувати переліки господарюючих суб'єктів, що займаються, зокрема, виробництвом медичного захисного одягу, ізоляційного одягу, медичних і захисних цивільних масок, тестів для виявлення коронавірусу, стерилізаторів; закупівлями та зберіганням медичних матеріалів; відповідним інформаційним і комунікаційним обладнанням та сервісними системами для реагування на епідемію, а також компаній, які беруть на себе завдання з транспортування та продажу матеріалів. На виконання цієї директиви в Китаї було сформовано переліки ключових підприємств для реалізації заходів з профілактики та контролю епідемій (національний перелік та місцеві переліки). Упроваджений підхід надав можливість органам влади обмінюватися інформацією щодо стану таких підприємств, а також про надання їм фінансових переваг та пільгових кредитів.

Показано, що в Україні ще у 2010 р. було обґрунтовано необхідність запровадження адресного підходу у розбудові високотехнологічних виробництв, але попри аргументацію й успішну аналогічну практику Китаю запропонований адресний підхід в Україні не започатковано і дотепер. В умовах кризи, викликаній епідемією COVID-19, а також загостренням зовнішньої залежності від імпорту низки товарів, а відтак – збільшенням загроз розвитку промисловості, доцільними є: розробка методології ідентифікації продуктів передових технологій та на її основі створення Державного реєстру високотехнологічних промислових товарів України; визначення високотехнологічних товарів виробничого призначення (промислові та капітальні), що забезпечують безперебійну роботу українських підприємств і складання відповідного Переліку; розробка методологічного інструментарію кваліфікування господарюючих суб'єктів – резидентів України як високотехнологічних та формування на його основі Державного реєстру високотехнологічних промислових підприємств України.

Ключові слова: імпортозалежність, промислова політика, інновації, високотехнологічні товари, високотехнологічні підприємства, адресний підхід, переваги.

Вступ. Пандемія COVID-19 стала перевіркою виробничих ланцюгів на уразливість, а урядів країн – на здатність забезпечити через механізми

різних політик (насамперед торговельної, промислової та інноваційної) ефективність національного господарства у надзвичайній ситуації. Лідери Євросоюзу та США офіційно заявили у 2020 р. про існування залежності промислових екосистем

від імпорту з третіх країн (передусім із Китаю). В Україні склалася аналогічна ситуація. Концентрація активів з виробництва низки товарів у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні обумовила порушення у ланцюгах поставок під час пандемії та спричинила дефіцит низки проміжних і готових товарів в ЄС, США, Україні та інших економіках світу.

Першопричиною цієї проблеми, з одного боку, для Європи та США стало переміщення до третіх країн низки технологічних операцій виробничих ланцюгів і закриття частини заводів, а для України – деіндустріалізація та зникнення на початку 1990-х рр. не лише окремих промислових підприємств, а й цілих галузей. Аби полегшити вихід на ринки країн, що розвиваються, і отримати доступ до ресурсів за низькою ціною транснаціональні корпорації почали створювати там виробничі підрозділи. Їхні прямі іноземні інвестиції (ПІІ) і трансфери технологій спричинили такі побічні ефекти, як зростання та розширення місцевих високотехнологічних підприємств (ВТП). З іншого боку, країни-реципієнти здійснювали цілеспрямовані заходи із залучення ПІІ та технологій задля нарощування місцевого потенціалу, а також запроваджували механізми і стимули для створення власних високотехнологічних продуктів (ВТПр) на засадах національних інноваційних надбань [1]. Найбільш ефективним у цих процесах виявився Китай, особливо у розбудові хіміко-фармацевтичної індустрії та виготовленні активних фармацевтичних інгредієнтів, що сягають сьогодні близько 70% світових поставок [2]. Досвід цієї країни щодо запровадження адресного підходу при реалізації державної політики інноваційного розвитку промисловості доцільно взяти до уваги в Україні.

Результати дослідження та їх аналіз. У 1986 р. китайські вчені запропонували “Рекомендації щодо відстеження та вивчення зарубіжних стратегічних високотехнологічних розробок”, схвалені керівництвом країни [3]. Для їх реалізації запровадили Національну програму досліджень і розробок (ДіР) у галузі високих технологій, що отримала назву “Програма 863” (за роком та місяцем, коли була висунута ідея). Хоча на той час ресурси Китаю не дозволяли повноцінно розвивати високі технології, уряд був націлений на досягнення першості у низці перспективних галузей. У 1988 р. задля прискорення впровадження у промисловість результатів, отриманих за державного сприяння в рамках “Програми 863”, керівництво Китаю запустило програму “Факел” – керівний план розвитку високотехнологічних галузей промисловості, який започаткував розбудову Зон розвитку високих технологій (ЗРВТ). У цих зонах було створено сприятливі бізнес-середовище й інфраструктуру, передбачено стимули та преференції для започаткування й розвитку ВТП і випуску високотехно-

логічних товарів (продуктів). Разом із програмою “Факел” розроблено Національний план ключових нових продуктів (далі – План нового продукту), що став важливою частиною реалізації політики “інновації плюс індустріалізація”. Відповідно до цього плану підтримувалися ДіР та випуск дослідного зразка такого продукту:

- є результатом інновацій на базі передових технологій, отриманих у рамках проєктів у визначених державою пріоритетних секторах у ході реалізації національних і регіональних науково-технічних програм, зокрема “Програми 863” та ін.;
- має незалежні права інтелектуальної власності;
- має високий рівень локалізації (не менше 80% місцевих компонентів) і високий експортний потенціал;
- є сумісним з міжнародними стандартами;
- відіграє важливу роль у технологічній модернізації базових галузей національної економіки та сприяє вирішенню проблем сільського господарства.

У 1997 р. ухвалено заходи з адміністрування Плану нового продукту, де визначені такі преференції для проєктів: фінансові асигнування (державного та місцевого рівня) та компенсація відсотків за кредитами на реалізацію інноваційних проєктів [4].

Наступним кроком стало затвердження у 1997 р. Національного каталогу високотехнологічних продуктів [5] (далі – Каталог ВТПр), за мету якого розробники документа визначили прискорення трансформації науково-технічних досягнень у нові продукти та зміну експортної структури. Народним урядам усіх провінцій, автономних областей, муніципалітетів було рекомендовано взяти Каталог ВТПр за основу при формуванні політики та визначенні планів інноваційного розвитку промисловості.

Через 20 років після запуску “Програми 863” у країні було прийнято Державну програму довго- й середньострокового планування розвитку науки і техніки на 2006–2020 рр. (далі – Державна програма 2006–2020), націлену на виведення економіки країни на якісно новий етап розвитку, в основі якого – ендегенні інновації. (В оригіналі використовується термін 自主创新 (zizhu chuangxin); наразі китайські вчені не дійшли консенсусу щодо відповідного терміна, але здебільшого його перекладають як *endogenous innovation* для підкреслення їхньої внутрішньої зумовленості) [6]. “Ми маємо визнати ендегенні інновації як національну стратегію, реалізувати їх в усіх аспектах модернізації та впровадити в усіх галузях промисловості”, – зазначено у керівних вказівках документа.

Із ухваленням Державної програми 2006–2020 були скориговані раніш затверджені механізми. Зокрема, у 2006 р. оновлено Каталог ВТПр [7]: до

нього включили 1421 позицію, а до раніш визначених 11 пріоритетних технологічних сфер додали ще програмне забезпечення для телекомунікацій та нові категорії виробничих і транспортних технологій. Цей каталог став не лише орієнтиром національної та регіональної інноваційно-промислової політики, а й підґрунтям формування переліків ВТПр на рівні провінцій задля реалізації політики у сфері державних закупівель. Як приклад зазначимо повідомлення Головного управління народного уряду автономного округу Нінся (Ningxia) 2020 р. [8], де визначено пріоритетність ВТПр у каталозі державних закупівель округу. При проведенні торгів учасникам рекомендовано розширити нецінові критерії (такі, наприклад, як перша покупка нової ВТПр сертифікованого ВТП).

У 2016 р. уряд Китаю скоригував перелік пріоритетних високотехнологічних галузей, що підтримуються державою [9]. До нього наразі належать 8 секторів: електронна інформація; біологія та нова медицина; космос; нові матеріали; високотехнологічні послуги; нова енергія й енергозбереження; ресурси та навколишнє середовище; передові технології виробництва й автоматизації. Створення ендегенних інновацій у цих секторах – пріоритет уряду Китаю. Задля цього запроваджено такі заходи [10].

1. Створено незалежну систему сертифікації інноваційної продукції.

2. Сформовано “Каталог ендегенних інноваційних продуктів для цілей публічних закупівель” (далі – Каталог ендегенних інноваційних продуктів) Мінфіном у співпраці з Мінпромом, Міністерством науки і технологій та іншими органами.

3. Встановлено, що державні установи, установи та організації всіх рівнів, які здійснюють закупівлі (далі разом іменовані покупцями) мають надавати пріоритет товарам із Каталогу ендегенних інноваційних продуктів. При складанні річного бюджету покупець має вказати обсяги придбання ендегенних інноваційних продуктів.

4. Встановлено, що для великих національних будівельних та інших проєктів, в яких бюджетні кошти використовуються для закупівлі основного обладнання та продукції, застосування товарів із Каталогу ендегенних інноваційних продуктів є однією з умов затвердження такого проєкту, при цьому слід вказувати конкретні вимоги для їх придбання. У ключових проєктах, інвестованих державою і місцевими органами влади, частка закупівлі місцевих товарів, як правило, має становити щонайменше 60% від загальної вартості.

У документі “Заходи з оцінки публічних закупівель ендегенних інноваційних продуктів” вказано, що у державних закупівлях до ендегенних інноваційних товарів може застосовуватися понижувальний коефіцієнт у розмірі 5–10%, якщо ціна

є єдиним визначальним фактором, і 4–8% – в інших випадках [11, статті 13–17].

Аналіз каталогів, сформованих на рівні провінцій [12], показує, що ідентифіковані ендегенні інноваційні продукти охоплюють досить широкий спектр технологічних напрямів і є товарами різних галузей промисловості, наприклад: поліпропілен, отриманий методом видудання з розплаву, що є спеціальним нетканим матеріалом для медичних масок (ці маски застосовують під час пандемії, зокрема COVID-19); пристрій для очищення стічних вод для підприємств громадського харчування; п’ятиосевий фрезерний і токарний обробний центр; трифазний фотоелектричний інвертор п’ятого покоління.

Поряд із сертифікацією ВТПр та ендегенних інноваційних продуктів у Китаї запроваджено ідентифікацію та сертифікацію ВТП. Ще у 1991 р. схвалено перший нормативний документ “Умови та заходи з виявлення високотехнологічних підприємств у Національній зоні високотехнологічного промислового розвитку” [13], що дав початок реалізації адресної політики надання преференцій інноваційним господарюючим суб’єктам.

Після прийняття Державної програми 2006–2020 у цей механізм було внесено зміни. Відповідно до “Адміністративних заходів з визнання високотехнологічних підприємств” 2008 р. [14], серед ключових критеріїв віднесення підприємства до ВТП зазначимо такі: наявність незалежних прав інтелектуальної власності; відповідність продукції визначеним умовам (наявність у структурі виробництва ВТТ за пріоритетними для держави технологічними напрямками); концентрація технологічного персоналу; масштаби витрат на ДіР; обсяги продажів ВТТ. Крім того, у рамках багатаспектної експертизи китайських виробників і надання їм статусу “високотехнологічний” оцінювалась ефективність управління діяльністю у сфері ДіР, здатність до перетворення технологічних досягнень у нові продукти. Для претендентів змінено порогові значення показників витрат на ДіР:

- для підприємств із виручкою менше 50 млн юанів на рік витрати на ДіР мають становити не менше 5% від загального обсягу продажів;
- із доходом менше 200 млн юанів – не менше 4%;
- із доходом понад 200 млн юанів – бути не менше 3%.

Окрім цього, принаймні 60% ДіР підприємство має здійснювати на материковому Китаї, а обсяг реалізації продукції (послуг), виробленої на базі високих технологій, повинен перевищувати 60% від загального доходу підприємства за звітний період.

Компанії, що отримали сертифікат ВТП, мають низку преференцій на національному та регіональному рівнях (термін дії сертифіката становить три роки з дати видачі [15]). Узагальнення цих

преференцій дозволило виявити такі з них (детальніше див. у роботі [16]):

- пільговий режим з податку на прибуток (підприємство на загальних умовах сплачує 25% податку на прибуток, а для високотехнологічних підприємств податок на прибуток зменшується до 15%);
- звільнення від податку на прибуток (або зменшення його ставки) кваліфікованого доходу від передання технологій;
- застосування методу скорочення періоду амортизації;
- надання пріоритету при отриманні дозволу на офісні та промислові землі;
- подовження періоду перенесення збитків підприємства;
- наявність передумов отримання підприємством статусу “публічного”;
- отримання пріоритетної допомоги з державних фондів підтримки на всіх рівнях;
- отримання субсидії на оплату оренди.

Наявність сертифіката є однією з необхідних умов для участі у масштабних проєктах, що підтримуються державою. Високотехнологічні підприємства, розташовані у зонах розвитку, отримують субсидії при користуванні послугами інфраструктури.

Різні міста однієї провінції нормативно визначають різний щорічний розмір субсидій (вони надаються муніципальними фінансовими органами) для підприємств, які отримали сертифікат ВТП [17]. Термін дії такого сертифіката становить три роки, обсяг субсидій – у діапазоні від 100 тис. до 1 млн юанів. До 100 тис. юанів отримують ВТП, що повторно пройшли сертифікацію; у середньому 1000 юанів надається для кожного сертифікованого ВТП на рівні провінції [18]. У деяких провінціях визначено, що ДіР для підтвердження відповідності ВТП вимогам сертифікації мають буди субсидовані, при цьому максимальна річна субсидія не повинна перевищувати 1 млн юанів [19].

Уряд Китаю через адресний підхід у політиці заохочує не лише розробку та випуск ВТТ, систематичні ДіР та інноваційну діяльність високотехнологічних підприємств, а й експорт їхньої продукції. Ще на початку 1990-х рр. для ВТП, які працюють у ЗРВТ, було нормативно визначено: якщо вартість випуску експортної продукції підприємства перевищує 70% від загального обсягу випуску за рік, податок на прибуток стягується за зниженою ставкою 10% (після перевірки податковим органом) [20]. У 1999 р. створено Китайський експортний каталог високотехнологічної продукції, що набрав чинності у 2000 р. (далі – Каталог експорту ВТпр) [21]. До його складу увійшли 10 категорій товарів, серед яких програмне забезпечення, електромеханічні вироби, медичні продукти, нові матеріали, обладнання тощо. Орієнтуючись на цей каталог, керівництво країни ухвалило низку нормативних документів, що визначили засади підтримки експорту ВТпр

[22–24]. Виробники та постачальники продукції з Каталогу експорту ВТпр отримали можливість скористатися преференційною політикою держави щодо цих товарів згідно зі встановленими національними правилами. Серед заходів, що стимулюють просування продуктів з Каталогу експорту ВТпр, зазначимо:

1) економічні: податкові пільги; експортні кредити за пільговою процентною ставкою від Експортно-імпортного банку Китаю (у 1999 р. процентна ставка за кредитом встановлювалася з огляду на визначену Народним банком Китаю процентну ставку на рівні 4,05% для експортних кредитів у юанях для підприємств-експортерів ВТпр); широкий спектр послуг зі страхування експортних кредитів за пільговими ставками тощо;

2) фінансові: створення національного фонду сприяння експорту ВТпр; покращення ринку капіталу; надання пріоритетної підтримки підприємствам-експортерам ВТпр шляхом субсидування, організації лістингу таких підприємств на внутрішніх і зарубіжних фондових ринках.

Разом з тим до відома всіх провінцій, автономних районів, муніципалітетів було доведено необхідність взяти до уваги Каталог експорту ВТпр при формуванні політики щодо експорту, а також визначенні та наданні пільг експортерам ВТпр.

Після прийняття Державної програми 2006–2020 вийшла оновлена версія Каталогу експорту ВТпр 2006 р. [25], що містить 1601 позицію, розподілені за такими технічними категоріями: 01 – Електронна інформація; 02 – Програмне забезпечення; 03 – Аерокосмічна промисловість; 04 – Оптична мехатроніка; 05 – Біомедицина та медичне обладнання; 06 – Нові матеріали; 07 – Нові енергоресурси та енергозберігаючі товари; 08 – Охорона навколишнього середовища; 09 – Сучасне сільське господарство.

Для посилення національного технологічного та виробничого потенціалу за рахунок зовнішніх ресурсів у 2003 р. створено Каталог ВТпр для заохочення іноземних інвестицій з урахуванням Національного каталогу ВТпр, а також потреб технологічного розвитку країни. Проблеми в економіці, викликані пандемією COVID-19, спонукали до коригувань документа. Новий Каталог сфер діяльності, в які заохочуються іноземні інвестиції (далі – Каталог галузей 2020) набрав чинності 27 січня 2021 р. [26]. Цей каталог став відповіддю на кризу, він спрямований на стабільне залучення іноземних інвестицій задля зменшення уразливості виробничих ланцюжків і ланцюжків поставок (у т. ч. з урахуванням регіональних особливостей). Каталог галузей 2020 містить 1235 позицій. Інвестори, які вкладатимуть кошти у визначені ним галузі індустрії, отримають право на:

- пільговий режим ведення бізнесу, зокрема на податкові пільги (зниження і звільнення від податку на прибуток корпорацій); наприклад для під-

приємств з іноземними інвестиціями в західному регіоні та провінції Хайнань податок на прибуток корпорацій знижується на 15%;

- спрощення процедури розгляду та затвердження проєкту;
- знижки на оренду землі;
- звільнення від митних платежів (для заохочення реалізації проєктів з іноземними інвестиціями імпорту обладнання для особистого використання в межах загальної суми інвестицій звільняється від оподаткування) та інші преференції.

Ще у 2018 р. влада Китаю розширила преференції іноземним інвесторам, скасувавши стягнення податку на прибуток, який реінвестовано у проєкти на території країни (у галузях, не заборонених для іноземців), у т. ч. ті, що пов'язані з будівництвом нових промислових підприємств [2]. Аби зупинити розповсюдження епідемії COVID-19 та загальмувати стрімке падіння промисловості, уряд також використав адресний підхід у наданні преференцій, у рамках якого було ухвалено такі рішення: по-перше, запровадити систему ведення переліку ключових підприємств із профілактики та боротьби з епідеміями; по-друге, реалізувати механізми допомоги підприємствам із переліку. Для цього Національна комісія з розвитку і реформ та Міністерство промисловості та інформаційних технологій мають формувати перелік господарюючих суб'єктів, що займаються:

- 1) виробництвом медичного захисного одягу, ізоляційного одягу, медичних та захисних цивільних масок, медичних окулярів, тестів для виявлення коронавірусу, машин швидкої допомоги з салонами, в яких створюється понижений тиск, стерилізаторів, приладдя для стерилізації, інфрачервоних термометрів;
- 2) виробництвом важливої сировини і допоміжних матеріалів, обладнання та суміжних виробів, необхідних для продукування товарів із пункту 1);
- 3) виробництвом предметів першої необхідності;
- 4) закупівлями та зберіганням медичних матеріалів;
- 5) виробництвом інформаційно-комунікаційного обладнання та налагодженням сервісних систем для реагування на епідемію.

Також перелік охоплює компанії, які беруть на себе зазначені завдання в частині транспортування та продажу матеріалів (продукції).

Процедура формування національного та місцевих переліків розглянута детальніше у роботі [27]. Для підприємств із цих переліків встановлено фінансові преференції та забезпечено надання пільгових кредитів (у рамках реалізації ключових заходів профілактики і контролю епідемій для забезпечення фінансової підтримки підприємств).

Також з 1 січня по 31 грудня 2020 року компанії, що виробляють основні захисні матеріали для запобігання і контролю епідемій (із національного та місцевих списків), могли щомісяця звертатися до компетентного податкового органу з проханням про відшкодування податку на додану вартість (ПДВ).

Сформовані в Китаї каталоги є підґрунтям для збирання даних щодо результативності адресної політики держави. Центр розвитку високотехнологічної промисловості при Міністерстві науки і технологій КНР, який відповідає за реалізацію програми “Факел”, збирає статистику (доступна з 1996 р.) щодо основних економічних показників діяльності національних ВТП, зокрема щодо їх кількості, чисельності працівників, загального доходу, обсягів промислового виробництва, чистого прибутку, сплачених податків, експорту їхньої продукції. До кола обстежуваних підприємств включено ті, що мають сертифікат ВТП, дійсний на кінець звітного періоду, а зібрані дані публікуються у профільному виданні – статистичному щорічнику китайської програми “Факел” [28].

Разом з тим у 2019 р. Міністерство науки і технологій КНР розробило, а Національне статистичне бюро КНР затвердило анкету статистичних спостережень Національних високотехнологічних зон та високотехнологічних підприємств, за якою започатковано збирання поліаспектних даних щодо економічної та науково-технічної діяльності ВТП, а також реалізованих ними науково-технічних проєктів [29]. У преамбулі до анкети зазначено, що вона спеціально створена для кращого розуміння змін стану підприємств національних ЗРВТ і національних ВТП, оцінки агломерації наукових і технологічних ресурсів, діяльності інститутів венчурного капіталу з метою ефективнішого управління розвитком високих технологій та своєчасного ефективного реагування на нові виклики Китаю [30].

Зібрані офіційні статистичні дані є базою для аналізу та прогнозування розвитку високотехнологічних виробництв країни. Як приклад зазначимо Звіт про ринкові перспективи та планування інвестиційної стратегії для високотехнологічних промислових парків Китаю 2021–2026 [31], підготовлений Інститутом промислових досліджень у Цяньчжані (Qianzhan Industry Research Institute).

Спираючись на офіційну статистику Китаю, подану у [28; 32], нами встановлено, що завдяки цілеспрямованій політиці держави кількість ВТП за період 1999–2019 рр. зросла у 12,8 раза, чисельність зайнятих на цих підприємствах – у 9,4 раза (рис. 1), обсяг виробленої промислової продукції – у 3,3 раза, експорт – у 3,7 раза (на одного працівника, рис. 2).

Рис. 1. Динаміка кількості ВВП та зайнятості на ВВП, Китай, 1999–2019 рр.

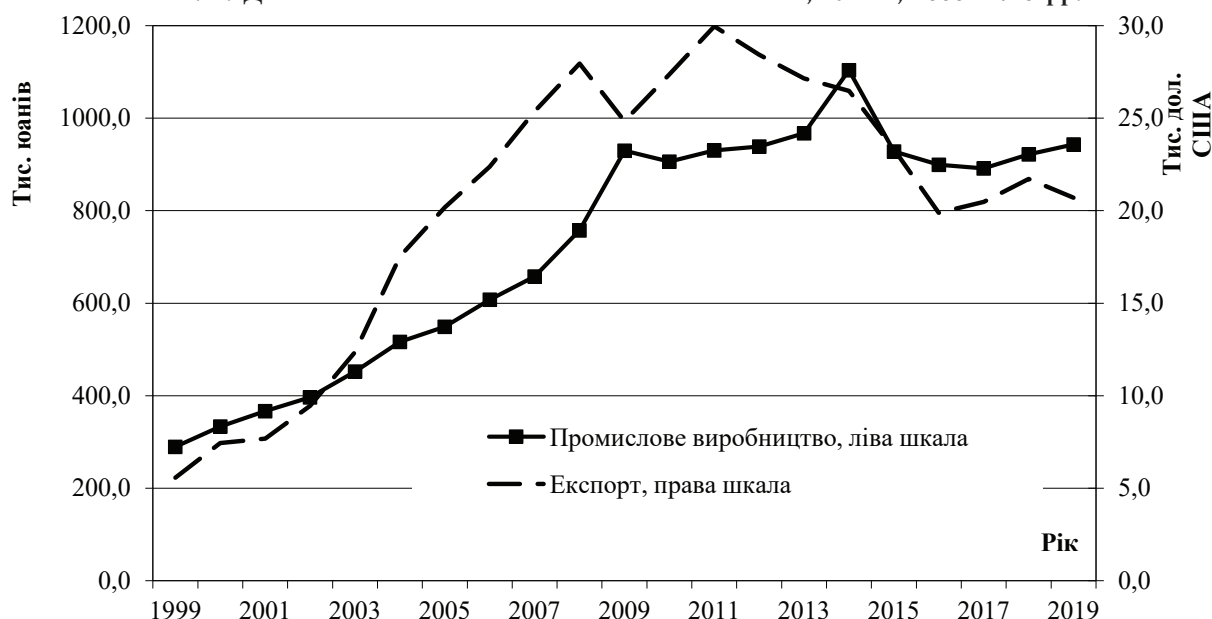

Рис. 2. Динаміка промислового виробництва та експорту ВВП (на 1 працівника), Китай, 1999–2019 рр.

Водночас розрахунки (табл. 1, за даними [28; 32]) свідчать, що коло ВВП та їх економічний результат значно більші за відповідні кумулятивні характеристики для підприємств, які належать до високотехнологічних галузей, а саме: фармацевти-

ка, електроніка та телекомунікаційне обладнання, комп'ютери й оргтехніка, медичне обладнання і прилади, хімікати та хімічні матеріали для електронної промисловості (далі – ВТГ); перелік галузей формалізовано.

Таблиця 1

Співвідношення окремих показників ВВП та підприємств ВТ галузей Китаю

Показник	Рік	2013	2015	2017	2019
Співвідношення кількості ВВП та кількості підприємств ВТГ, рази		2,22	2,67	4,25	6,28
Співвідношення загального доходу ВВП та загального доходу підприємств ВТГ, рази		1,67	1,59	2,00	2,84
Співвідношення чистого прибутку ВВП та чистого прибутку підприємств ВТГ, рази		1,77	1,66	2,06	2,60

Політика розбудови економіки на засадах національних інноваційних надбань та реалізація адресного підходу у наданні преференцій розробникам, інвесторам, виробникам, експортерам ВТПр сприяли суттєвому успіху країни. За поданими у нещодавньому звіті Національного наукового фонду США [33] підсумками діяльності індустрій, заснованих на знаннях і технологіях (КТИ), Китай посів другу сходинку за індикатором “Додана вартість індустрій з високою інтенсивністю ДіР” (Value added of high R&D intensive industries), отримавши 669 410 млн дол. США (після США зі значенням 1 044 722 млн дол. США) і випередивши ЄС (619 467 млн дол. США).

В Україні ще у 2006 р. почалося створення науково-методичного та інформаційно-статистичного інструментарію визначення й оцінювання високотехнологічної виробничої сфери країни задля реалізації адресного підходу у політиці розвитку передових технологій і прискорення випуску на їхній основі інноваційних продуктів [34–36]. В основу цього інструментарію покладено ідентифікацію вітчизняних ВТП та ВТТ і формування відповідних переліків. Ця ідея виникла в авторів після аналізу даних українських виробників, які звітували Мінпромполітики України за розробленою ДП “Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень” Мінпромполітики України (ДП ДІКТЕД) анкетною “Техніко-технологічний стан, конкурентоспроможність та інноваційність високотехнологічного підприємства”. У результаті цього опитування встановлено, що значна частина респондентів:

- мають низький техніко-технологічний рівень виробництва;
- систематично не здійснюють інноваційну діяльність;
- мають обмежену кількість спеціалістів технологічноорієнтованих професій, здатних генерувати нові знання, продукувати, адаптувати та використовувати новітні технології;
- виробляють продукцію, що не є втіленням передових технологій і часто неконкурентоспроможна на світовому ринку.

При цьому за основним видом діяльності опитані підприємства належали до високотехнологічних промислових секторів (виробництво літальних апаратів, включаючи космічні; виробництво офісного устаткування й електронно-обчислювальних машин; виробництво апаратури для радіо, телебачення та зв'язку; виробництво медичної техніки, вимірювальних засобів, оптичних приладів та устаткування, годинників). Доцільність застосування в Україні адресного підходу зумовлена й тим, що формування пріоритетів науково-технологічного розвитку країни та їх успішна реалізація мають базуватися на наявному потенціалі вітчизняних лідерів із виробництва ВТТ і гармонізації

напрямів їх інноваційного розвитку зі стратегічними інтересами держави та загальносвітовими тенденціями [37].

Указом Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року “Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України” визначено необхідність здійснення оцінки наявного потенціалу виробництва конкурентоспроможної високотехнологічної продукції. Як зазначено у роботі [37, с. 6], на виконання цього Указу ДП ДІКТЕД спільно з фахівцями Міністерства промислової політики України за безпосередньої участі спеціалістів Держкомстату, а також представників промислових підприємств і наукових установ, які надали свої пропозиції, розроблено Методику ідентифікації українських високотехнологічних промислових підприємств (затверджено Наказом Мінпромполітики України “Про затвердження Методики ідентифікації українських високотехнологічних промислових підприємств” від 08.02.2008 р. № 80) та форму статистичного спостереження № 1-технологія “Обстеження потенціалу виробництва високотехнологічної промислової продукції за період 2005–2007 рр.” (затверджена Наказом Державного комітету статистики України “Про затвердження форм державних статистичних спостережень зі статистики науки та інновацій” від 23.06.2008 р. № 207). У I кварталі 2009 р. Держкомстатом було проведено статистичне спостереження за юридичними особами усіх організаційно-правових форм господарювання, що виконували роботи, код яких відповідає секції D “Переробна промисловість” за КВЕД (гр. 15–37), незалежно від основного виду діяльності. З 9 000 господарюючих суб'єктів, які звітують Держкомстату про виробництво промислової продукції, 7 639 (або 84,9%) надали інформацію за формою № 1-технологія.

Отримані результати дослідження показали, що приблизно 8% опитаних господарюючих суб'єктів за певною системою критеріїв є фактичними (або потенційними) високотехнологічними виробниками. Саме вони мали стати ядром майбутнього Державного реєстру високотехнологічних промислових підприємств України, а їхню продукцію планувалося покласти в основу Державного реєстру високотехнологічних товарів промислового комплексу України. На необхідності формування вищезазначених переліків автори наполягають вже багато років; так, у роботі 2010 р. [37, с. 8] було вказано, що цільове призначення Державного реєстру високотехнологічних товарів промислового комплексу України розглядається у двох аспектах:

1) фіскальний (надання податкових пільг при виробництві зазначених товарів; надання преференцій при поверненні ПДВ під час експорту за-

значених товарів; надання пільг іноземним інвесторам при налагодженні виробництва зазначених товарів);

2) статистичний (оцінка ефективності новаторської діяльності у країні, досягнутого рівня технологічності промисловості, результативності витрат державного бюджету та приватного капіталу на розвиток інновацій).

Створення Державного реєстру високотехнологічних промислових підприємств України дозволить:

- здійснити індивідуалізацію державних преференцій ВТП (надання фіскальних пільг, державних грантів, грошових асигнувань, позик, субсидій, дотацій, держзамовлень, пільгових умов кредитування тощо для стимулювання розробки та виробництва високотехнологічних товарів);

- відобразити реальний стан високотехнологічної виробничої сфери країни (моніторинг та системний аналіз змін у ресурсах, витратах і результатах діяльності (за спеціалізованою багатоаспектною статистичною формою)).

Також було обгрунтовано, що затвердження цих реєстрів дасть можливість економічними важелями стимулювати розвиток не галузей, а саме високотехнологічних виробників, експортерів високотехнологічних товарів, а також іноземних інвесторів при налагодженні виробництва таких товарів в Україні [36]. Ці заходи є базисом для формування дієздатної інноваційної стратегії України, розробки державної політики та програм зі стимулювання розвитку високих технологій і зміцнення конкурентних позицій нашої країни на світовому ринку.

На жаль, незважаючи на створене науково-методичне та інформаційно-статистичне підґрунтя, аргументацію та успішну аналогічну практику Китаю (як показують результати останніх 20 років), запропонована 10 років тому концепція адресної державної підтримки як чинника стимулювання розвитку високотехнологічних виробництв в Україні [38] не реалізована дотепер.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Низькі темпи економічного зростання України, загальмовані епідемією COVID-19, слабкі конкурентні позиції вітчизняних промислових виробників на ринках, загострення зовнішньої залежності від імпорту низки стратегічних товарів [39] веде не лише до збільшення технологічної відсталості промисловості, а й до руйнівних соціально-економічних наслідків. Адресний підхід, що реалізується керівництвом Китаю, довів свою ефективність: завдяки сприянню інноваційно ак-

тивним господарюючим суб'єктам (через механізм сертифікації), надання їм доступу до низки привілеїв від держави без додаткових експертиз, а також преференцій у системі публічних закупівель китайські підприємства сьогодні успішно конкурують із іноземними компаніями та посилюють свої позиції на світовому ринку. Беручи до уваги досвід Китаю, для прискорення інноваційного розвитку промисловості України необхідним є:

- визначення пріоритетних технологічних напрямів розвитку промисловості (виходячи зі світових тенденцій і наявних в Україні ресурсів);

- розробка методології ідентифікації продуктів передових технологій (у рамках цих напрямів) та формування на її основі Державного реєстру високотехнологічних промислових товарів України;

- визначення високотехнологічних товарів виробничого призначення (капітальні й проміжні), що забезпечують модернізацію та безперебійну роботу українських підприємств і складання відповідного реєстру;

- розробка методологічного інструментарію визнання господарюючих суб'єктів-резидентів країни як високотехнологічних та формування на його основі Державного реєстру високотехнологічних промислових підприємств України.

- формування відповідної системи статистичних спостережень за діяльністю визнаних ВТП.

Розробку методологічних підходів до ідентифікації ВТТ, створених на засадах національних інноваційних надбань, визнання ВТП, сфокусованих на виробництві ВТТ, а також визначення системи показників для моніторингу діяльності цих підприємств розглядаємо як напрями подальших досліджень. Сформовані на цьому підґрунті реєстри мають стати орієнтирами при запровадженні державою адресних преференцій задля стимулювання інноваційного розвитку промисловості та створенні інформаційно-аналітичного інструментарію ухвалення рішень щодо механізмів політики і стратегій розвитку держави, регіонів, бізнесу й залучення інвестицій. З огляду на відповідальність уряду щодо забезпечення ефективності економічної системи та соціальної стабільності запровадження адресного підходу у реалізації інноваційно-промислової політики дозволить здійснювати цілеспрямоване управління розвитком промисловості, зосереджуючи обмежені ресурси (передусім фінансові) на перспективних напрямках, знижуючи зовнішню стратегічну торговельну залежність та посилюючи конкурентоспроможність національних виробників.

Список використаних джерел / References

1. Саліхова О. Б. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні / НАН України; Ін-тут економіки та прогнозування. Київ: ВПЦ "Експрес", 2012. 624 с. /

- Salikhova, O. B. (2012). *Vysokotekhnologichni vyrobnytstva: vid metodolohii otsinky do pidnesennia v Ukraini* [High-tech production: from the methodology of valuation to uplift in Ukraine]. Kyiv: NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=AuxeDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA3&dq=info:hv_iYBJOezMJ:scholar.google.com&ots=71i4i2xQGg&sig=02cyfBHmJsONVMRLajdV1fvH0ks&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [in Ukrainian].
2. Salikhova, O., & Honcharenko, D. (2020). Policy of endogenous development of pharmaceuticals in China: lessons for Ukraine. *Ekonomika ta prohnozuvannia – Economy and forecasting*, 2, 105–119. Retrieved from http://econ-forecast.org.ua/docs/EP_20_2_105_en.pdf
3. Zhan, L. (2019). *Theory and practice of development of vehicles of innovations of modern science and technology*. Beijing: Beijing Book Co. Inc. [in Chinese].
4. Measures for the Administration of National Key New Product Plans. (1997). Guokefajizi, No. 503. *www.shui5.cn*. Retrieved from <https://www.shui5.cn/article/67/132512.html>
5. Notice of the State Science and Technology Commission on the issuance of the “National Catalogue of High-tech Products”. (1997). Guoke Fahuo Zi, No 357. *www.customslawyer.cn*. Retrieved from <https://www.customslawyer.cn/portal/fkg/detail/id/29537.html> [in Chinese].
6. Zizhu chuangxin. *en.wikipedia.org*. Retrieved May 20, 2021 from https://en.wikipedia.org/wiki/Zizhu_chuangxin
7. Circular on Issuance of China High-Tech Product Catalogue 2006. (2006). National Bureau of Science and Technology. No 370. *www.gov.cn*. Retrieved from http://www.gov.cn/zwgk/2006-12/21/content_474651.htm [in Chinese].
8. The Office of the People’s Government of the Autonomous Region issues circulars on measures to accelerate the development of high-tech enterprises. (2020). Political Affairs Office of Ningxia, Science and Technology Department. No 25. *kjt.nx.gov.cn*. Retrieved from https://kjt.nx.gov.cn/zcfg/tfwj/202101/t20210106_18283.html [in Chinese].
9. High-tech industries supported by the state. (2015). Zhengzhou VIOS Foreign Investment Service Center. *www.waizi.org.cn*. Retrieved from <http://www.waizi.org.cn/law/6441.html> [in Chinese].
10. Progress in the Implementation of Some Supporting Policies for the Implementation of the National Framework for Medium- and Long-term Science and Technology Development (2006–2020). (2015). Government Procurement Policy Stimulate Domestic Business Innovation Initiative – Progress in the implementation and references to “a number of supporting policies on the implementation of”. Special Report. *Science and Technology for Development*, 11 (1), 53–55. Retrieved from <http://www.chinastd.net/kjcjzf/article/abstract/20150107> [in Chinese].
11. Notification to the Ministry of Finance of the press and distribution of measures to evaluate public procurement of endogenous innovative products. (2007). Caiku. No 30. *www.gov.cn*. Retrieved from http://www.gov.cn/ztzl/kjzfzgh/content_883671.htm [in Chinese].
12. Notice on the Publication of the First List of Key endogenous Innovative Products of the City of Ningbo. (2020). Ningbo Science & Technology Bureau. Wing Ko Ko [2020] No 43. *kjj.ningbo.gov.cn*. Retrieved from http://kjj.ningbo.gov.cn/art/2020/4/15/art_1229055666_44704720.html [in Chinese].
13. Conditions and Measures for the Designation of High and New Technology Enterprises in National High Technology and New Technology Industry Development Zones. (1991). State Science & Technology Commission of March 6, 1991. *www.customslawyer.cn*. Retrieved from <https://www.customslawyer.cn/portal/fkg/detail/id/29529.html> [in Chinese].
14. Notice of “Measures for the Identification and Administration of High-tech Enterprises” Ministry of Science and Technology, Ministry of Finance, State Administration of Taxation. Guoke Fahuo [2008] No. 172. *www.gov.cn*. Retrieved from http://www.gov.cn/zwgk/2008-04/24/content_953215.htm [in Chinese].
15. Interpretation of the “Notice of the State Tax Administration on the implementation of preferential tax policy for high-tech enterprises”. (2017). *www.chinatax.gov.cn*. Retrieved from <http://www.chinatax.gov.cn/n810341/n810760/c2684433/content.html> [in Chinese].
16. Саліхова О. Б. Високотехнологічна економіка. Уроки Китаю. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 27–49. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/03/04.pdf>
- Salikhova, O. (2020). Vysokotekhnologichna ekonomika. Uroky Kytaiu [High-tech economy. Lessons from China]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu – Herald of Kyiv National University of trade and economics*, 3, 27–49 [in Ukrainian].
17. Notice on organizing the declaration of 2021 high-tech enterprise cultivation subsidies. (2021). *www.caidian.gov.cn*. Retrieved from http://www.caidian.gov.cn/zwgk/zwdt/gsgg/202105/t20210510_1682535.shtml [in Chinese].

18. Summary of subsidies for high-tech enterprises in different cities of Guangdong in 2020. Can enterprises in Guangdong Province apply for subsidies for high-tech enterprises. (2020). *www.iiiff.com*. Retrieved from <https://www.iiiff.com/index.php/article/455564> [in Chinese].
19. Document Cai Zhenggui of the People's Government of Caidian District, Wuhan City (2019). No. 4. District People's Government's Implementation Opinions on Accelerating the Development of High-tech Enterprises. *www.caidian.gov.cn*. Retrieved from <http://www.caidian.gov.cn/zwgk/zwtd/gsgg/202001/W020200103659897057134.pdf> [in Chinese].
20. Provisions of the Tax Policy of the State High-Tech Industrial Development Zone. Regulation of the State Council on March 6, 1991. *temp.pkulaw.cn:8117*. Retrieved from <http://temp.pkulaw.cn:8117/chl/5032.html> [in Chinese].
21. China High-tech Products Export Catalogue (1999). Notification of the Ministry of Science and Technology, Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation, etc. Guoke Fa Ji Zi [1999] No. 565. *www.customslawyer.cn*. Retrieved from <https://www.customslawyer.cn/portal/fgk/detail/id/29544.html> [in Chinese].
22. Guidelines by the Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation and the Ministry of Science and Technology on the promotion of high-technology exports products. (1999). Notification of the Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation and the Ministry of Science and Technology. Foreign Economic and Trade Administration, No. 639. *www.mofcom.gov.cn*. Retrieved from <http://www.mofcom.gov.cn/article/b/bf/200207/20020700031347.shtml> [in Chinese].
23. Circular of the Import and Export Bank of China on the Implementation of Interest Rate for Export Credit of High-tech Products. (1999). JinChuYinJiFa [1999] No 205. *lawinfochina.com*. Retrieved from <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?lib=law&id=10194> [in Chinese].
24. Circular of the Import and Export Bank of China on Supporting the Export of High-New Technologic Products. (1999). JinChuYinJiFa [1999] No. 210. *lawinfochina.com*. Retrieved from <http://lawinfochina.com/display.aspx?id=10470&lib=law> [in Chinese].
25. China High-tech Products Export Catalogue (2006 ed.). Notification of the Ministry of Science and Technology and other three departments. Guokefajizi [2006] No. 16. *www.gov.cn*. Retrieved from http://www.gov.cn/jrzq/2006-03/24/content_235746.htm [in Chinese].
26. Catalogue of industries for attracting foreign investment (2020 Ed.). Order of the Ministry of Commerce of the People's Republic of China, the National Development and Reform Commission of the People's Republic of China of December 27, 2020, No. 38. *www.gov.cn*. Retrieved from http://www.gov.cn/zhengce/zhengceku/2020-12/28/content_5574265.htm [in Chinese].
27. Саліхова О. Б. Антикризова економічна політика Китаю в умовах COVID-19: заходи та результати / Чинники, складові і результати запровадження і реалізації антикризової політики в окремих країнах світу та Україні. Прогноз соціально-економічного розвитку України у 2021 р. / ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2021. С. 172–184. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_ukraine_economic_forecast.pdf
- Salikhova, O. B. (2021). Antykryzova ekonomichna polityka Kytaiu v umovakh COVID-19: zakhody ta rezultaty [China's anti-crisis economic policy in COVID-19 expansion: measures and results]. *Factors and Results of the Implementation of Anti-crisis Policy in Selected Countries. Forecast of Ukraine's Economic Development in 2021*. Kyiv: Zapovit [in Ukrainian].
28. China Torch Statistical Yearbook. (2020). *www.yearbookchina.com*. Retrieved from <https://www.yearbookchina.com/navibooklist-n3020013200-1.html> [in Chinese].
29. Statistical Research System for National High-Tech Zones and High-Tech Enterprises. (2019). *www.stats.gov.cn*. Retrieved from http://www.stats.gov.cn/tjfw/bmdcxmsp/bmzd/201901/t20190121_1645918.html [in Chinese].
30. National high-tech zones and high-tech enterprises. System of statistical observations. (2019). *www.shpt.gov.cn*. Retrieved from http://www.shpt.gov.cn/kw/upload/202101/0118_120731_238.pdf [in Chinese].
31. Report of Market Prospects and Investment Strategy Planning on China High-Tech Industrial Parks 2021–2026. (2021). *bg.qianzhan.com*. Retrieved from <https://bg.qianzhan.com/report/detail/14228762b21b468b.html?v=title> [in Chinese].
32. China Science and Technology. 2020: Statistical Yearbook. (2020). *www.yearbookchina.com*. Retrieved from <https://www.yearbookchina.com/navibooklist-n3020013209-2.html> [in Chinese].
33. The State of U.S. Science and Engineering 2020. National Science Board. Science and Engineering Indicators. *ncses.nsf.gov*. Retrieved from <https://ncses.nsf.gov/pubs/nsb20201>
34. Дослідження світових тенденцій щодо розробки, впровадження та використання високих наукоємних технологій в машинобудуванні та обробних галузях промисловості з метою актуалізації вимог до

проектів та критеріїв їх відбору для реалізації Загальнодержавної комплексної програми розвитку високих наукоємних технологій: Звіт за НДДКР (остаточний). Міністерство промислової політики України, ДП ДІКТЕД; кер. О. Б. Саліхова. № ДР 0106U010000. Київ, 2007.

Doslidzhennia svitovyykh tendentsii shchodo rozrobky, vprovadzhennia ta vykorystannia vysokyykh naukoiemnykh tekhnolohii v mashynobuduvanni ta obrobnykh haluziakh promyslovosti z metoiu aktualizatsii vymoh do proektiv ta kryteriiv yikh vidboru dlia realizatsii Zahalnodержavnoi kompleksnoi prohramy rozvytku vysokyykh naukoiemnykh tekhnolohii [Research of world tendencies on development, introduction and use of high technologies in mechanical engineering and processing industries with the purpose of actualization to projects requirements and their selection criteria for realization of the Nation-wide complex program of high technologies development]. (2007). *Report on R&D (final)*. State registration number: 0106U010000. Ministry of Industrial Policy, State Institute for Complex Technical and Economic Research. Kyiv [in Ukrainian].

35. Саліхова О. Б. Методичні підходи до оцінки потенціалу виробництва в Україні високотехнологічної продукції, конкурентоспроможної на світовому ринку. *Наука та наукознавство*. 2007. № 4. С. 130–134. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/49220/18-Salikhova.pdf?sequence=1>

Salikhova, O. B. (2007). *Metodychni pidkhody do otsinky potentsialu vyrobnytstva v Ukraini vysokotekhnolohichnoi produktsii, konkurentospromozhnoi na svitovomu rynku* [Methodical approaches to the assessment of the production potential of hightech products competitive in the world market in Ukraine]. *Nauka ta naukoznastvo – Science and Science of Science*, 4, 130–134 [in Ukrainian].

36. Крехівський О. В., Саліхова О. Б. Інноваційна політика України потребує змін. *Діловий вісник*. 2010. № 6 (193). URL: <http://old.ucci.org.ua/synopsis/dv/2010/dv1006081.ua.html>

Krehivsky, O. V. & Salikhova, O. B. (2010) *Innovatsiina polityka Ukrainy potrebuie zmin* [Ukraine's innovation policy needs to change]. *Dilovyy visnyk – Business bulletin*, 6 (193) [in Ukrainian].

37. Крехівський О. В., Саліхова О. Б. Ідентифікація високотехнологічних промислових підприємств України: методологія та практика. *Статистика України*. 2010. № 2. С. 4–9. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/683/1/4-9_2%272010%2849%29_Krehivskii_Salihova.pdf

Krehivsky, O. V. & Salikhova, O. B., (2010). *Identyfikatsiia vysokotekhnolohichnykh promyslovykh pidpriemstv Ukrainy: metodolohiia ta praktyka*. Chastyna I. Mizhnarodni standarty ta natsionalni interesy [Identification of high-tech industrial enterprises of Ukraine: methodology and practice. Part I. International standards and national interests]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 2, 4–9 [in Ukrainian].

38. Саліхова О. Б. Адресна державна підтримка як чинник стимулювання розвитку високотехнологічних виробництв в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2011. № 2. С. 9–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2011_2_5

Salikhova, O. B. (2011). *Adresna derzhavna pidtrymka yak chynnyk stymuliuvannia rozvytku vysokotekhnolohichnykh vyrobnytstv v Ukraini* [Targeted state support as a factor in stimulating the development of high-tech industries in Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economy and forecasting*, 2, 9–23. [in Ukrainian].

39. Salikhova, O., Honcharenko, D. (2020) *Ukraine's pharmaceuticals: from dependence to endogenous development*. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economy and forecasting*, 4, 05–33. Retrieved from http://econforecast.org.ua/docs/EP_20_4_05_en.pdf

O. B. Salikhova,

DSc in Economics,

Leading Researcher,

State Organization "Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine",

E-mail: salikhova_elena@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7669-6601>;

O. V. Krehivskiy,

PhD in Physics and Mathematics,

Senior Desk Officer,

Secretariat of Cabinet of Ministers of Ukraine,

E-mail: o.krehivskiy@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4793-851X>

The Targeted Approach in Implementing the Industrial Policy of Ukraine in the Conditions of the Increasing Import Dependence

The global practice of the target approach in implementing the innovation policy in industry is analyzed. It is shown that this approach has long been relied upon by the Chinese government in carrying out the

certification of high tech enterprises. The criteria by which high tech enterprises in China are identified are revealed. It is found that the companies with the granted certificate have a number of preferences from the government, e. g.: preferential regime for tax on profit; exemption from or reduction of tax on profit of the qualified income from technology transfer; accelerated depreciation of fixed assets; priority in the issuance of permit on office or industrial lands; subsidies for rental payments; prolongation of the period for carrying forward business losses; priority in the assistance from government support funds at all the levels. It is shown that the Chinese government used the targeted approach to stop the spread of COVID-19 epidemic and halt the rapid industry decline, by charging the National Commission on Development and Reforms and the Ministry of Industry and Information Technologies with the responsibility for making the nomenclature of business entities engaged in the manufacturing of medical protective clothing, insulating clothing, medical and protective civil masks, COVID testing, sterilizers; procurement and storage of medical materials; information and communication equipment and service systems for reaction on the epidemic, as well as the companies taking on the assignments on transportation and sales of the materials. Pursuant to this Directive, nomenclatures of key companies were created in China, for implementing measures on prevention and control of epidemics (the national nomenclature and local nomenclatures). This approach allowed public authorities to exchange information about the condition of these companies and financial preferences and preferential loans provided to them.

It is shown that the need for implementing the targeted approach in building up high tech industries was substantiated in Ukraine as early as in 2010, but in spite of the arguments and successful analogous practice in China the proposed targeted approach is yet to be launched. The following measures would be expedient in Ukraine in the conditions of crisis caused by COVID-19 epidemic and in view of the growing dependence on imports of certain categories of goods, hence, the increasing threats to the industry development: elaborate a methodology for identification of advanced technology products and create, on its basis, the Ukrainian State Register of High Tech Industrial Goods; identify high tech goods for industrial purposes (intermediate and capital ones), which ensure continuous operation of Ukrainian companies, with making up their Nomenclature; elaborate methodological tools for qualifying business entities – residents of Ukraine as high tech ones, and create, on its basis, the Ukrainian State Register of High Tech Industrial Companies.

Key words: *import dependence, industrial policy, innovations, high tech goods, high tech companies, targeted approach, preferences.*

Бібліографічний опис для цитування:

Саліхова О. Б., Крехівський О. В. Адресний підхід у реалізації державної промислової політики України в умовах зростаючої залежності від імпорту. *Статистика України*. 2021. № 2. С. 46–57. Doi: 10.31767/su.2(93)2021.02.05

Bibliographic description for quoting:

Salikhova, O. B., & Krekhivskiy, O. V. (2021). Adresnyi pidkhid u realizatsii derzhavnoi promyslovoi polityky Ukrainy v umovakh zrostaiuchoi zalezhnosti vid importu [The Targeted Approach in Implementing the Industrial Policy of Ukraine in the Conditions of the Increasing Import Dependence]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 2, 46–57. Doi: 10.31767/su.2(93)2021.02.05